MaArthurin selitysraamattu Tekijänoikeus © 1997 Word Publishing, osa Thomas Nelson, Inc. kustantamoa
Suomenkielinen teksti, Raamattu Media Oy - Kaikki oikeudet pidätetään.

OMISTUSKIRJOITUS

1 Koska monet ovat ryhtyneet tekemään ker-
tomusta meidän keskuudessamme [1]tosiksi
tunnetuista [a]tapahtumista, [2]sen mukaisesti
kuin [d]meille ovat kertoneet ne, jotka [b]alusta
asti ovat [c]omin silmin ne nähneet ja olleet sa-
nan palvelijoita, [3]niin olen minäkin, tarkkaan
[2]tutkittuani alusta alkaen kaikki, päättänyt
kirjoittaa ne järjestyksessään sinulle, [e]kor-
kea-arvoinen Teofilus, [4][f]että oppisit tunte-
maan, kuinka varmat ne asiat ovat, jotka sinul-
le on opetettu.

ENKELI ILMOITTAA SAKARIAALLE JOHANNES KASTAJAN SYNTYMÄN

[5][g]Herodeksen, Juudean kuninkaan, aikana oli
pappi, nimeltä Sakarias, [h]Abian[i] osastoa. Ja hä-
nen [j]vaimonsa oli Aaronin tyttäriä, ja tämän
nimi oli Elisabet. [6]He olivat molemmat hurs-
kaita Jumalan edessä, vaeltaen kaikissa Herran
käskyissä ja säädöksissä nuhteettomina. [7]Mutta
heillä ei ollut lasta, sillä Elisabet oli hedelmätön;
ja he olivat molemmat tulleet iällisiksi. [8]Niin ta-
pahtui, kun hänen osastonsa palvelusvuoro tuli
ja hän toimitti papillisia tehtäviä Jumalan edessä,

1:1 *a* Joh. 20:31 **1:1 *1*** Tai *varmaksi uskotuista* **1:2 *b*** Mark. 1:1; Joh. 15:27; Apt. 1:21, 22 **1:2 *c*** Apt. 1:2
1:2 *d* Apt. 1:3; 10:39; Hepr. 2:3; 1. Piet. 5:1; 2. Piet. 1:16; 1. Joh. 1:1 **1:3 *e*** Apt. 1:1 **1:3 *2*** Kirj. *seurattuani* **1:4 *f*** (Joh. 20:31)
1:5 *g* Matt. 2:1 **1:5 *h*** 1. Aik. 24:1, 10 **1:5 *i*** Neh. 12:4 **1:5 *j*** 3. Moos. 21:13, 14

1:1–4 Nämä neljä jaetta muodostavat yhden lauseen, joka on kirjoitettu hiotulla antiikin kirjallisuuden tyylillä. Kreikkalaisille historiankirjoituksille oli tavanomaista aloittaa tällaisella esipuheella. Tämän muodollisen esipuheen jälkeen Luukas siirtyy yksinkertaisempaan kerrontatyyliin, joka ilmeisesti mukailee LXX:n tuttua tyyliä.

1:1 monet. Vaikka Luukas kirjoitti suoraan Pyhän Hengen innoittamana, hän ilmoitti olevansa tietoinen muiden laatimista (*ks. selitys j. 2*) Kristuksen elämää käsittelevistä kirjoituksista. Kaikki nuo kirjoitukset ovat kadonneet, paitsi Jumalan vaikutuksesta syntyneet evankeliumit. Koska Matteuksen ja Markuksen evankeliumit todennäköisesti kirjoitettiin ennen Luukkaan evankeliumia, jotkut ovat ehdottaneet, että jompikumpi tai molemmat niistä saattoivat olla Luukkaan käytettävissä hänen omissa tutkimuksissaan. Samoin tiedetään, että hän henkilökohtaisesti tunsi monia Kristuksen elämäntapahtumien silminnäkijöitä. On myös mahdollista, että jotkut hänen tiedoistaan perustuivat suullisiin kuvauksiin. Noin 60 % Markuksen materiaalista toistuu Luukkaassa, ja Luukas näyttää seuraavan läheisesti Markuksen tapahtumien järjestystä (ks. Johdanto Markuksen evankeliumiin: Tulkinnalliset vaikeudet, synoptinen ongelma). **tekemään kertomusta.** Luukas halusi kertoa Kristuksen lähetystyöstä arvovaltaisesti, loogisesti ja asianmukaisessa järjestyksessä (vaikka ei aina tarkan kronologisesti, j. 3). **tosiksi tunnetuista tapahtumista.** Ts. VT:n messiaanisten lupausten täyttymisestä Kristuksessa. **keskuudessamme.** Ts. meidän sukupolvemme aikana. Tämä ilmaisu ei tarkoita, että Luukas itse oli Kristuksen elämäntapahtumien silminnäkijä (*ks. selitys j. 2*).

1:2 omin silmin ne nähneet ja olleet sanan palvelijoita. Luukkaan ensisijaisia tietolähteitä olivat apostolien itsensä kertomukset Jeesuksen elämästä ja opetuksista suullisten ja kirjallisten muistiinpanojen muodossa, jotka olivat Luukkaan käytettävissä. Missään tapauksessa Luukas ei väittänyt itse olleensa silminnäkijä, vaan kertoi tosiasioidensa perustuvan huolelliseen tutkimukseen (*ks. selitys j. 3*).

1:3 tarkkaan tutkittuani. Kirj. "jäljiteltyäni huolellisesti". Luukkaan evankeliumi oli huolellisen tutkimustyön tulos. Luukkaalla oli kyky ja parempi tilaisuus kuin kenelläkään muulla varhaisseurakunnassa keskustella Jeesuksen lähetystyön silminnäkijöiden kanssa ja yhdistää heidän kertomuksensa. Hän oli viettänyt yli kaksi vuotta Kesareassa Paavalin vankeuden aikana (Apt. 24:26, 27), jolloin hänellä oli ollut tilaisuus tavata ja haastatella monia apostoleja ja muita Jeesuksen työn silminnäkijöitä. Tiedämme hänen esimerkiksi tavanneen Filippuksen (Apt. 21:8), joka epäilemättä oli yksi Luukkaan tietolähteistä. Matkoillaan hän on myös saattanut tavata apostoli Johanneksen. Johanna, Herodeksen palvelijan vaimo, mainitaan ainoastaan Luukkaassa (*ks. selitys 8:3*; vrt. 24:10), joten hän on saattanut ollut Luukkaan henkilökohtainen tuttu. Luukas niin ikään kertoo yksityiskohtia Herodeksen menettelyistä Kristuksen kanssa, mitä ei ole mainittu muissa evankeliumeissa (13:31–33; 23:7–12). Epäilemättä Luukas sai nämä tietonsa Johannalta tai joltakin muulta samankaltaisessa asemassa olleelta. Joka tapauksessa Luukkaan ymmärrys oli täydellinen, koska hän sai jumalallisen ilmoituksensa Pyhältä Hengeltä (2. Tim. 3:16, 17; 2. Piet. 1:19–21). **alusta alkaen.** Tämä voi tarkoittaa Kristuksen maanpäällisen elämän alkua. Sana voi tarkoittaa "ylhäältä" (Joh. 3:31; 19:11; Jaak. 3:15). "Alusta asti" j. 2 käyttää eri kreikan sanaa, arche, siksi lienee parasta tulkita Luukkaan sanat siten, että hän kertoi käyttävänsä maallisia lähteitä aineistonaan, mutta hänelle annettiin taivaallista johdatusta hänen suorittaessaan tutkimuksiaan ja kirjoittaessaan. Hän selvästikin piti selontekoaan täysin arvovaltaisena (*ks. selitys j. 4*). **järjestyksessään.** Luukas etenee kertomuksessaan pääosin aikajärjestyksessä, mutta hän ei noudata sitä orjallisesti. **korkea-arvoinen.** Näin puhuteltiin maaherroja (Apt. 23:26; 24:3; 26:25). Tällaista arvonimeä käytettiin vain kaikkein korkeimmista arvohenkilöistä, joten on syytä olettaa, että "Teofilus" oli sellainen.

1:4 varmat. Huomaa epäsuora viittaus Luukkaan selonteon luotettavuuteen. Vaikka Luukas käytti muita tietolähteitä (j. 3), hän piti evankeliuminsa luotettavuutta ja arvovaltaisuutta paljon luotettavampana kuin muita lähteitä, jotka eivät olleet syntyneet Jumalan vaikutuksesta. **opetettu.** Teofilus oli saanut opetusta koskien apostolien historiaa, mahdollisesti apostoli Paavali itse oli opettanut häntä. Kirjoitettu Jumalan sana tämän evankeliumin muodossa varmistaisi sen, mitä hän oli aiemmin kuullut.

1:5 Herodeksen. Herodes Suuri. *Ks. selitys Matt. 2:1.* **Sakarias.** Kirj. "Jehova on muistanut". **Abian osastoa.** Temppelin papisto oli jaettu 24 osastoon, joista jokainen palveli viikon kerrallaan kahdesti vuodessa (1. Aik. 24:4–19); Abian osasto oli kahdeksas (1. Aik. 24:10). **Aaronin tyttäriä.** Ts. sekä mies että vaimo olivat pappissuvusta.

1:6 molemmat hurskaita Jumalan edessä. Ts. he olivat uskovia, Jumalan silmissä vanhurskautettuja. Tässä ilmaisussa heijastuu selvästi Paavalin teologia. Ks. Johdanto: Tulkinnalliset vaikeudet.

1:7 hedelmätön... iällisiksi. Monet pitivät tätä merkkinä Jumalan epäsuosiosta. *Ks. selitys j. 25.*

1:8 hänen osastonsa palvelusvuoro. Ts. hänen osastonsa oli suorittamassa yhtä sen kahdesta vuosittaisesta työvuorosta (*ks. selitys j. 5*).

9 että hän tavanmukaisessa pappistehtävien [3]arpomisessa sai osaksensa mennä [k]Herran temppeliin suitsuttamaan. **10** [l]Ja kaikki kansa oli suitsuttamisen aikana ulkopuolella rukoilemassa.
11 Silloin ilmestyi hänelle Herran enkeli seisoen [m]suitsutusalttarin oikealla puolella. **12** Ja hänet nähdessään Sakarias [n]hämmästyi, ja hänet valtasi pelko. **13** Mutta enkeli sanoi hänelle: "Älä pelkää, Sakarias; sillä sinun rukouksesi on kuultu, ja vaimosi Elisabet on synnyttävä sinulle pojan, ja [o]sinun on annettava hänelle nimi Johannes. **14** Ja hän on oleva sinulle iloksi ja riemuksi, ja [p]monet iloitsevat hänen syntymisestään. **15** Sillä hän on oleva [q]suuri Herran edessä; [r]viiniä ja väkijuomaa hän ei juo, ja hän on oleva täytetty Pyhällä Hengellä [s]hamasta äitinsä kohdusta. **16** Ja hän kääntää monta Israelin lapsista Herran, heidän Jumalansa, tykö. **17** [t]Ja hän käy hänen edellään Eliaan hengessä ja voimassa, kääntääksensä isien sydämet lasten puoleen ja tottelemattomat vanhurskasten mielenlaatuun, näin Herralle toimittaaksensa valmistetun kansan." Uuden testamentin naiset **18** Niin Sakarias sanoi enkelille: [u]"Kuinka minä tämän käsittäisin? Sillä minä olen vanha, ja minun vaimoni on iälliseksi tullut." **19** Enkeli vastasi ja sanoi hänelle: "Minä olen [v]Gabriel, joka seison Jumalan edessä, ja minä olen lähetetty puhumaan sinulle ja julistamaan sinulle tämän [w]ilosanoman[4]. **20** Ja katso, [x]sinä tulet mykäksi etkä kykene mitään puhumaan siihen päivään saakka, jona tämä tapahtuu, sentähden ettet uskonut minun sanojani, jotka käyvät aikanansa toteen." **21** Ja kansa oli odottamassa Sakariasta, ja he ihmettelivät, että hän niin kauan viipyi temppelissä. **22** Mutta ulos tullessaan hän ei kyennyt puhumaan heille; silloin he ymmärsivät, että hän oli nähnyt näyn temppelissä. Ja hän viittoi heille ja jäi mykäksi.
23 Ja kun [y]hänen virkatoimensa päivät olivat päättyneet, meni hän kotiinsa. **24** Ja niiden päiväin perästä Elisabet, hänen vaimonsa, tuli raskaaksi ja pysytteli salassa viisi kuukautta, sanoen: **25** "Näin on Herra tehnyt minulle niinä päivinä, jolloin hän katsoi minun puoleeni [z]poistaaksensa minusta ihmisten ylenkatseen".

1:9 *k* 2. Moos. 30:7, 8; 1. Aik. 23:13; 2. Aik. 29:11 **1:9 *3*** *hänet valittiin arvalla* **1:10 *l*** 3. Moos. 16:17
1:11 *m* 2. Moos. 30:1 **1:12 *n*** Tuom. 6:22; Dan. 10:8; Luuk. 2:9; Apt. 10:4; Ilm. 1:17 **1:13 *o*** Luuk. 1:57, 60, 63
1:14 *p* Luuk. 1:58 **1:15 *q*** (Luuk. 7:24–28) **1:15 *r*** 4. Moos. 6:3; Tuom. 13:4; Matt. 11:18 **1:15 *s*** Jer. 1:5; Gal. 1:15
1:17 *t* Mal. 4:5, 6; Matt. 3:2; 11:14; Mark. 1:4; 9:12 **1:18 *u*** 1. Moos. 17:17 **1:19 *v*** Dan. 8:16; (Matt. 18:10); Hepr. 1:4
1:19 *w* Luuk. 2:10 **1:19 *4*** *hyvän uutisen* **1:20 *x*** Hes. 3:26; 24:27 **1:23 *y*** 2. Kun. 11:5; 1. Aik. 9:25
1:25 *z* 1. Moos. 30:23; Jes. 4:1; 54:1, 4

1:9 arpomisessa sai osaksensa... suitsuttamaan. Tehtävä oli suuri kunnia (2. Moos. 30:7, 8; 2. Aik. 29:11). Pappien suuren lukumäärän vuoksi useimmat eivät koskaan tulleet valituiksi tähän tehtävään, eikä kenenkään sallittu palvella siinä kahdesti. Sakarias epäilemättä piti tätä papillisen uransa suurimpana tehtävänä. Suitsuke paloi lakkaamatta esiripun edessä, joka erotti pyhän tilan kaikkein pyhimmästä. Pappi oli aina yksin suitsuttaessaan joka aamu ja joka ilta muiden pappien ja kansan seisoessa pyhän osan ulkopuolella rukoilemassa (j. 10).

1:12 pelko. Normaali ja asianmukainen reaktio (12:5), kun joku saa kohdata Jumalan lähettilään tai kokea Jumalan suuren teon (Tuom. 6:22; 13:22; Mark. 16:5; *ks. selitys Ilm. 1:17*). Luukas näyttää erikoista huomiota tähän tunteeseen ja mainitsee usein pelon Jumalan ja hänen tekojensa yhteydessä (vrt. j. 30, 65; 2:9, 10; 5:10, 26; 7:16; 8:25, 37, 50; 9:34, 45; 23:40).

1:13 rukouksesi. Luultavasti rukouksia lasten saamiseksi (*ks. selitys j. 7*; vrt. j. 25). **Johannes.** Kirj. "Jehova on osoittanut armoa".

1:14 iloksi ja riemuksi. Ilo ja riemu ovat messiaanisen valtakunnan tunnusmerkit (Jes. 25:9; Ps. 14:7; 48:11). Ilolla on keskeinen sija Luukkaan evankeliumissa (vrt. j. 44, 47, 58; 2:10; 6:23; 8:13; 10:17–21; 13:17; 15:5–10, 22–32; 19:6, 37; 24:52).

1:15 viiniä ja väkijuomaa hän ei juo. Tämä oli olennainen osa nasiirilupauksesta (4. Moos. 6:1–21), ja Sakarias lienee ymmärtänyt sen. Tavallisesti nasiirilupaus oli väliaikainen, mutta Simson (Tuom. 16:17) ja Samuel (1. Sam. 1:11) olivat nasiireja syntymästään. Tämän kuvauksen kieli muistuttaa enkelin antamia ohjeita Simsonin vanhemmille (Tuom. 13:4–7). Tässä ei kuitenkaan anneta mitään rajoituksia Johanneksen hiusten leikkaamiselle. Luukas kenties yksinkertaisesti sivuutti tämän yksityiskohdan, koska ei halunnut rasittaa pakanakuulijakuntaansa juutalaisten lain yksityiskohdilla. **äitinsä kohdusta.** Kuten oli tapahtunut Jeremiaan kohdalla (Jer. 1:5). Tämä kuvaa Jumalan kaikkivaltiutta pelastuksessa.

1:17 Eliaan hengessä ja voimassa. Elias, Johannes Kastajan tavoin, oli tunnettu siitä, että hän puolusti Jumalan sanaa rohkeasti ja tinkimättömästi – jopa silloin, kun hän joutui vastatusten häikäilemättömän kuninkaan kanssa (vrt. 1. Kun. 18:17–24; Mark. 6:15). VT:n kaksi viimeistä jaetta (Mal. 4:5, 6) lupasivat Eliaan palaavan ennen Herran päivää. *Ks. selitykset Matt. 3:4; 11:14; Mark. 9:11, 12.* **kääntääksensä isien sydämet.** Lainattu jakeesta Mal. 4:6, mikä täten osoittaa Johannes Kastajan täyttäneen tämän profetian. **valmistetun.** Tämä saattaa viitata jakeisiin Jes. 40:3–5 (*ks. selitykset 3:4; Matt. 3:3*).

1:18 Kuinka minä tämän käsittäisin? Aabraham niin ikään pyysi merkkiä samankaltaisessa tilanteessa (1. Moos. 15:8). Sakariaalle annettuun merkkiin liittyi pienoinen nuhtelu hänen epäilystään (j. 20).

1:19 Gabriel. Kirj. "Jumalan voimakas mies". Gabriel ilmestyi myös jakeissa Dan. 8:16; 9:21 (*ks. niiden selitykset*). Hän on yksi niistä kahdesta pyhästä enkelistä, jotka on mainittu nimeltä Raamatussa, toinen heistä on Miikael (Dan. 10:13, 21; Juud. 9; Ilm. 12:7).

1:21 ihmettelivät... kauan viipyi. Sakariaan tehtävänä oli suitsuttaa ja ulos tultuaan lausua tavanomainen siunaus 4. Moos. 6:23–27 temppelin esipihalla odottaville ihmisille. Keskustelu enkelin kanssa vei jonkin aikaa.

1:23 virkatoimensa päivät olivat päättyneet. Yksi viikko. *Ks. selitys j. 5.* **kotiinsa.** Se oli Juudean vuorimaassa (j. 39).

1:24 pysytteli salassa. Ilmeisesti syvän kiitollisuuden osoituksena Herralle.

1:25 ylenkatseen. Lapsettomuus tuotti häpeää yhteiskunnassa, missä siunaukset miellettiin liittyviksi esikoisoikeuksiin ja sukujuuriin. Toisinaan lapsettomuus saattoi johtua Jumalan epäsuosiosta (3. Moos. 20:20, 21), mutta niin ei aina ollut todellisuudessa (vrt. 1. Moos. 30:23; 1. Sam. 1:5–10). Kaikesta huolimatta lapsettomuuteen liittyi häpeää.

ENKELI ILMOITTAA JEESUKSEN SYNTYMÄN MARIALLE

26 Kuudentena kuukautena sen jälkeen Jumala lähetti enkeli Gabrielin Galilean kaupunkiin, jonka nimi on Nasaret, **27** neitsyen tykö, joka oli [a]kihlattu Joosef nimiselle miehelle Daavidin suvusta; ja neitsyen nimi oli Maria.
28 Ja tullessaan sisälle hänen tykönsä enkeli sanoi: [b]"Terve[5], armoitettu! [c]Herra olkoon sinun kanssasi." **29** [6]Mutta [d]hän hämmästyi suuresti siitä puheesta ja mietti, mitä tämä tervehdys mahtoi tarkoittaa. **30** Niin enkeli sanoi hänelle: "Älä pelkää, Maria; sillä sinä olet saanut [e]armon Jumalan edessä. **31** [f]Ja katso, sinä tulet raskaaksi ja synnytät pojan, ja sinun [g]on annettava hänelle nimi Jeesus. **32** Hän on oleva suuri, [h]ja hänet pitää kutsuttaman Korkeimman Pojaksi, ja [i]Herra Jumala antaa

1:27 *a* Matt. 1:18; Luuk. 2:4, 5 **1:28 *b*** Dan. 9:23 **1:28 *c*** Tuom. 6:12
1:28 *5* NKJV *"Iloitse, sinä suuresti armoitettu, Herra on sinun kanssasi, siunattu olet sinä naisten joukossa!"*; KR1938 seuraa NU-tekstiä **1:29 *d*** Luuk. 1:12 **1:29 *6*** NU jättää pois jakeen alusta *Mutta kun hän näki hänet* **1:30 *e*** Luuk. 2:52
1:31 *f* Jes. 7:14; Matt. 1:21, 25; Gal. 4:4 **1:31 *g*** Luuk. 2:21; (Fil. 2:9–11)
1:32 *h* Matt. 3:17; 17:5; Mark. 5:7; Luuk. 1:35, 76; 6:35; Apt. 7:48 **1:32 *i*** 2. Sam. 7:12, 13, 16; Ps. 132:11; (Jes. 9:6, 7; 16:5; Jer. 23:5)

1:26 Kuudentena kuukautena. Ts. Elisabetin ollessa kuudennella kuukaudella raskaana. **Nasaret.** *Ks. selitys Matt. 2:23.*

1:27 neitsyen. Neitseellisen syntymän tärkeyttä ei voi korostaa liikaa. Ihmiseksitulon oikea ymmärtäminen liittyy läheisesti Jeesuksen syntymiseen neitseestä. Sekä Luukas että Matteus totesivat varta vasten, että Maria oli neitsyt tullessaan raskaaksi (*ks. selitys Matt. 1:23*). Pyhä Henki hedelmöitti hänet yliluonnollisesti (*ks. selitykset j. 35; Matt. 1:18*). Jeesuksen sikiäminen todistaa sekä hänen jumaluudestaan että synnittömyydestään. **kihlattu.** *Ks. selitykset Matt. 1:18, 19.*

1:28 armoitettu. Kirj. "täynnä armoa " – ilmaisua käytetään kaikista uskovista jakeessa Ef. 1:6, missä se on käännetty "lahjoittanut". Maria on jumalallisen armon vastaanottajana eikä sen antaja.

1:30 Älä pelkää. Gabriel sanoi saman Sakariaalle (j.13). *Ks. selitys j. 12.*

1:31 Jeesus. *Ks. selitykset Matt. 1:1, 21.*

1:32 Hän on oleva suuri. Sama lupaus annettiin Johannes Kastajasta. Kuitenkin Jeesuksen seuraava arvonimi teki hänestä erilaisen. **Korkeimman Pojaksi.** Vrt. j. 76, missä Johannes Kastajaa kutsuttiin "Korkeimman profeetaksi". Luukkaan käyttämä kr. ilmaisua "Korkein" on peräisin LXX:stä, jossa se on käännös

UUDEN TESTAMENTIN NAISET

Maria, Jeesuksen neitseellinen äiti, jolla on kunniapaikka UT:n naisten joukossa. Hän oli pysyvä esimerkki uskosta, nöyryydestä ja palveluksesta (Luuk. 1:26–56). Muihin huomionarvoisiin Uuden testamentin naisiin kuuluvat seuraavat:

Nimi	Kuvaus	Raamatunkohta
Hanna	Tunnisti Jeesuksen pitkään odotettuna Messiaana	Luuk. 2:36–38
Bernike	Agrippan, jonka edessä Paavali piti puolustuspuheensa, sisar	Apt. 25:13
Kandake	Etiopian kuningatar	Apt. 8:27
Kloe	Nainen, joka tiesi hajaannuksista Korinton seurakunnassa	1. Kor. 1:11
Klaudia	Roomassa asuva kristitty	2. Tim. 4:21
Damaris	Ateenassa asuva nainen, joka kääntyi Paavalin lähetystyön tuloksena	Apt. 17:34
Dorkas (Tabita)	Joppassa oleva kristitty, jonka Pietari herätti kuolleista	Apt. 9:36–41
Drusilla	Juudean maaherran Feeliksin vaimo	Apt. 24:24
Elisabet	Johannes Kastajan äiti	Luuk. 1:5, 13
Eunike	Timoteuksen äiti	2. Tim. 1:5
Herodias	Johannes Kastajan mestausta vaatinut kuningatar	Matt. 14:3–10
Johanna	Hän avusti Jeesusta taloudellisesti	Luuk. 8:3
Loois	Timoteuksen isoäiti	2. Tim. 1:5
Lydia	Kääntyi uskoon Paavalin lähetystyön seurauksena Filippissä	Apt. 16:14
Martta and Maria	Lasaruksen siskoja ja Jeesuksen ystäviä	Luuk. 10:38–42
Maria Magdaleena	Nainen, josta Jeesus ajoi ulos riivaajia	Matt. 27:56–61; Mark. 16:9
Foibe	Palvelija, mahdollisesti diakonissa, Kenkrean seurakunnassa	Rom. 16:1, 2
Priskilla	Akylaksen vaimo, joka työskenteli Paavalin kanssa Korintossa ja Efesossa	Apt. 18:2, 18, 19
Salome	Jeesuksen opetuslasten Jaakobin ja Johanneksen äiti	Matt. 20:20–24
Safiira	Hän pimitti omaisuutta varhaisseurakunnalta	Apt. 5:1
Susanna	Hän avusti Jeesusta taloudellisesti	Luuk. 8:3

hänelle [k]Daavidin, hänen isänsä, [j]valtaistuimen,
33 [l]ja hän on oleva Jaakobin huoneen kuningas
iankaikkisesti, ja hänen valtakunnallansa ei pidä
loppua oleman." **34** Niin Maria sanoi enkelille:
"Kuinka tämä voi tapahtua, kun minä [7]en miehestä mitään tiedä?" **35** Enkeli vastasi ja sanoi hänelle:
[m]"Pyhä Henki tulee sinun päällesi, ja Korkeimman
voima varjoaa sinut; sentähden myös se pyhä, mikä
syntyy, pitää kutsuttaman [n]Jumalan Pojaksi. **36** Ja
katso, sinun sukulaisesi Elisabet, hänkin kantaa
kohdussaan poikaa vanhalla iällään, ja tämä on
kuudes kuukausi hänellä, jota sanottiin hedelmättömäksi; **37** sillä [o]Jumalalle ei mikään ole mahdotonta." **38** Silloin Maria sanoi: "Katso, minä olen Herran palvelijatar; tapahtukoon minulle sinun sanasi
mukaan". Ja enkeli lähti hänen tykönänsä.

MARIA VIERAILEE ELISABETIN LUONA

39 Niinä päivinä Maria nousi ja kulki kiiruusti
vuorimaahan erääseen [p]Juudan kaupunkiin[**40** ja
meni Sakariaan kotiin ja tervehti Elisabetia. **41** Ja kun
Elisabet kuuli Marian tervehdyksen, hypähti lapsi
hänen kohdussansa; ja Elisabet [q]täytettiin Pyhällä
Hengellä. **42** Ja hän puhkesi puhumaan suurella äänellä ja sanoi: [r]"Siunattu sinä vaimojen joukossa, ja
siunattu sinun kohtusi hedelmä! **43** Ja kuinka minulle tapahtuu tämä, että minun Herrani äiti tulee minun tyköni? **44** Sillä katso, kun sinun tervehdyksesi
ääni tuli minun korviini, hypähti lapsi ilosta minun
kohdussani. **45** [s]Ja autuas se, joka [8]uskoi, sillä se sana
on täyttyvä, mikä hänelle on tullut Herralta!"

MARIAN KIITOSVIRSI

46 Ja Maria sanoi: [t]"Minun sieluni suuresti [9]ylistää Herraa, **47** ja minun henkeni [u]riemuitsee [v]Jumalasta, vapahtajastani; **48** sillä [w]hän on katsonut
palvelijattarensa alhaisuuteen. Katso, tästedes
[x]kaikki sukupolvet ylistävät minua autuaaksi.

1:32 *j* 2. Sam. 7:14–17; Apt. 2:33; 7:55 **1:32 *k*** Matt. 1:1
1:33 *l* (Dan. 2:44; Ob. 21; Miika 4:7); Joh. 12:34; (Hepr. 1:8); 2. Piet. 1:11 **1:34 *7*** Olen neitsyt **1:35 *m*** Matt. 1:20
1:35 *n* Ps. 2:7; Matt. 3:17; 14:33; 17:5; Mark. 1:1; Joh. 1:34; 20:31; Apt. 8:37; (Room. 1:1–4; Hepr. 1:2, 8)
1:37 *o* 1. Moos. 18:14; Jer. 32:17; Matt. 19:26; Mark. 10:27; Room. 4:21 **1:39 *p*** Joos. 21:9 **1:41 *q*** Apt. 6:3
1:42 *r* Tuom. 5:24 **1:45 *s*** Joh. 20:29 **1:45 *8*** Tai *uskoi, että se sana...* **1:46 *t*** 1. Sam. 2:1–10; Ps. 34:2, 3; Hab. 3:18
1:46 *9* Ylistää Herran suuruutta **1:47 *u*** Ps. 35:9; Hab. 3:18 **1:47 *v*** 1. Tim. 1:1; 2:3; Tiit. 1:3; 2:10; 3:4; Juud. 25
1:48 *w* 1. Sam. 1:11; Ps. 138:6 **1:48 *x*** Luuk. 11:27

hepreankieliselle ilmaisulle "kaikkein korkein Jumala". Koska poika perii isältänsä ominaisuuksia, kutsua ihmistä isänsä "pojaksi" korostaa näiden kahden välistä yhtäläisyyttä. Tässä enkeli kertoi Marialle, että hänen Poikansa olisi samanarvoinen kaikkein korkeimman Jumalan kanssa. **Daavidin, hänen isänsä.** *Ks. selitys Matt. 9:27.* Jeesus oli Daavidin fyysinen jälkeläinen Marian sukulinjan kautta. Daavidin "valtaistuin" oli kuvaannollinen ilmaisu messiaaniselle valtakunnalle (vrt. 2. Sam. 7:13–16; Ps. 89:26–29).

1:33 Jaakobin huoneen. Tässä korostuu sekä tuhatvuotisen valtakunnan juutalainen olemus että Kristuksen iankaikkinen hallinta kaiken ylitse. *Ks. selitykset Jes. 9:7; Dan. 2:44.*

1:34 kun minä en miehestä mitään tiedä. Ts. aviollisesti. Maria ymmärsi enkelin tarkoittavan välitöntä raskaaksi tulemista. Hän ja Joosef olivat vielä pitkäaikaisessa kihlaussuhteessa (*ks. selitys Matt. 1:18*), ennen kuin avioliitto ja sen täyttymys aviovuoteessa tapahtuisivat. Hänen kysymyksensä johtui ihmetyksestä eikä epäilystä tai epäuskosta. Niinpä enkeli ei moittinut häntä, kuten tapahtui Sakariaan kohdalla (j. 20).

1:35 Pyhä Henki tulee sinun päällesi. Tämä oli Pyhän Hengen luomistyö eikä pakanallisissa mytologioissa toisinaan kuvattu jumalolennon ja ihmisen risteytys.

1:36 sukulaisesi Elisabet. Jakeiden 3:23–38 esittämä sukuluettelo on parasta ymmärtää Marian sukuselvityksenä (*ks. selitys 3:23*). Se tekee hänestä Daavidin suoran jälkeläisen (*ks. selitys j. 32*). Elisabet oli Aaronin jälkeläinen (*ks. selitys j. 5*). Siksi Marian täytyi olla Elisabetin sukulainen äitinsä kautta, joka puolestaan olisi ollut Aaronin jälkeläinen. Näin ollen Maria oli Daavidin jälkeläinen isänsä puolelta.

1:38 tapahtukoon minulle sinun sanasi mukaan. Maria oli erittäin kiusallisessa ja vaikeassa tilanteessa. Hän oli Joosefin kihlattu, mutta nyt häntä uhkasi aviottoman äidin häpeä. Joosef tietysti tietäisi, että lapsi ei olisi hänen. Maria tiesi joutuvansa syytetyksi haureudesta, joka oli kuolemanrangaistuksen alainen rikkomus (5. Moos. 22:13–21; vrt. Joh. 8:3–5). Kuitenkin hän mielellään ja armollisesti alistui Jumalan tahtoon.

1:41 täytettiin Pyhällä Hengellä. Ts. häntä ohjattiin Pyhällä Hengellä, joka epäilemättä ohjasi Elisabetia hänen merkittävässä ylistyksessään. *Ks. selitykset j. 43, 44, 67.*

1:43 minun Herrani äiti. Tämä ilmaisu ei ole ylistys Marialle vaan hänen kohdussaan kantamalleen lapselle. Se osoitti Elisabetin syvän luottamuksen siihen, että Marian lapsi olisi kauan toivottu Messias, jota itse Daavidkin kutsui "Herraksi" (vrt. 20:44). Elisabetin kyky käsittää tilanne oli poikkeuksellinen, erityisesti tämänkaltaisia tapahtumia verhoavan salaperäisyyden johdosta (vrt. 2:19). Hän ei tervehtinyt Mariaa epäilyksellä vaan ilolla. Hän ymmärsi omassa kohdussaan olevan lapsen reaktion. Hän näytti lisäksi ymmärtäneen Marian kantaman lapsen suunnattoman tärkeyden. Tämä ymmärrys on luettava Pyhän Hengen valaistuksen ansioksi (j. 41).

1:44 hypähti lapsi ilosta minun kohdussani. Lapsi, äitinsä tavoin, oli Hengen täyttämä (vrt. j. 15, 41). Hänen reaktionsa, kuten Elisabetinkin, oli Jumalan Hengen yliluonnollisesti aikaansaama (*ks. selitys j. 41*).

1:46–55 Marian kiitosvirsi, Magnificat (tämän virren tai laulun ensimmäinen sana sen latinankielisessä käännöksessä, *ks. selitykset j. 68–79; 2:29–32*), on täynnä viittauksia ja lainauksia VT:iin. Se paljastaa, että Marian sydän ja mieli olivat täyttyneet Jumalan sanalla. Siihen sisältyy toistuvia kaikuja Hannan rukouksista, esim. 1. Sam. 1:11; 2:1–10. Näissä jakeissa on myös monia viittauksia lakiin, psalmeihin ja profeettoihin. Koko jakso kertaa kohta kohdalta Jumalan liiton lupauksia.

1:47 vapahtajastani. Maria viittasi Jumalaan "Vapahtajana", täten hän ilmaisi tarvitsevansa itsekin Vapahtajaa, ja hän tiesi ainoan oikean Jumalan olevan hänen Vapahtajansa. Mikään tässä tai missään muussa kirjoitusten kohdassa ei osoita, että Maria piti itseään tahrattomana eli ilman syntiä tai perisyntiä. Päinvastainen on totta: hänen käyttämänsä ilmaisut ovat tyypillisiä ihmiselle, jonka ainoa toivo pelastuksesta on Jumalan armo. Mikään näissä jakeissa ei tue mielikuvaa, että Mariaa pitäisi pitää palvonnan kohteena.

1:48 alhaisuuteen. Se Marian ominaisuus, joka säteilee selkeimmin näistä jakeista, on syvä nöyryyden tunne. **palvelijattarensa.** Ts. naispuolinen orja.

49 Sillä Voimallinen [y]on tehnyt minulle suuria,
ja [z]hänen nimensä on pyhä, **50** ja [a]hänen laupeutensa pysyy polvesta polveen niille, jotka häntä
pelkäävät. **51** [b]Hän on osoittanut voimansa käsivarrellaan; [c]hän on hajottanut ne, joilla oli ylpeät
ajatukset sydämessään. **52** [d]Hän on kukistanut
valtiaat valtaistuimilta ja korottanut alhaiset.
53 [e]Nälkäiset hän on täyttänyt hyvyyksillä, ja
rikkaat hän on lähettänyt tyhjinä pois. **54** Hän on
ottanut huomaansa [f]palvelijansa Israelin, [g]muistaaksensa laupeuttaan **55** Aabrahamia ja hänen
[j]siementänsä kohtaan iankaikkisesti, [h]niinkuin
hän on meidän [i]isillemme puhunut." **56** Ja Maria
oli hänen tykönänsä noin kolme kuukautta ja palasi jälleen kotiinsa.

JOHANNES KASTAJAN SYNTYMÄ

57 Mutta Elisabetin synnyttämisen aika tuli; ja
hän synnytti pojan. **58** Ja kun hänen naapurinsa
ja sukulaisensa kuulivat, että Herra oli tehnyt hänelle suuren laupeuden, [k]iloitsivat he hänen kanssansa. **59** Ja [l]kahdeksantena päivänä he tulivat ympärileikkaamaan lasta ja tahtoivat antaa hänelle
hänen isänsä mukaan nimen Sakarias. **60** Mutta
hänen äitinsä vastasi ja sanoi: [m]"Ei suinkaan,
vaan hänen nimensä on oleva Johannes". **61** Niin
he sanoivat hänelle: "Eihän sinun suvussasi ole ketään, jolla on se nimi". **62** Ja he kysyivät viittomalla lapsen isältä, minkä nimen hän tahtoi hänelle
annettavaksi. **63** Niin hän pyysi taulun ja kirjoitti
siihen nämä sanat: "Johannes on hänen nimensä".
Ja kaikki ihmettelivät. **64** Ja kohta hänen suunsa
aukeni, ja hänen kielensä vapautui, ja hän puhui
kiittäen Jumalaa. **65** Ja tuli pelko kaikille heidän
ympärillään asuvaisille, ja koko Juudean vuorimaassa puhuttiin kaikista näistä tapahtumista;
66 ja kaikki, jotka niistä kuulivat, [n]panivat ne mieleensä ja sanoivat: "Mikähän tästä lapsesta tulee?"
Sillä [o]Herran käsi oli hänen kanssansa.

SAKARIAAN KIITOSVIRSI

67 Ja Sakarias, hänen isänsä, [p]täytettiin Pyhällä
Hengellä, ja hän ennusti sanoen: **68** "[q]Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, sillä [r]hän on katsonut
kansansa puoleen ja valmistanut sille lunastuksenon **69** [s]ja kohottanut meille pelastuksen sarven
palvelijansa Daavidin huoneesta **70** - [t]niinkuin hän
on puhunut [u]hamasta ikiajoista pyhäin profeettainsa suun kautta - **71** pelastukseksi vihollisistamme
ja kaikkien niiden kädestä, jotka meitä vihaavat,
72 [v]tehdäkseen laupeuden meidän isillemme ja
muistaakseen pyhän liittonsa, **73** [w]sen valan, jonka hän vannoi Aabrahamille, meidän isällemme;
74 suodakseen meidän, vapahdettuina vihollistemme kädestä, [x]pelkäämättä palvella häntä **75** [y]pyhyydessä ja vanhurskaudessa hänen edessään kaikkina
elinpäivinämme. **76** Ja sinä, lapsukainen, olet kutsuttava [z]Korkeimman profeetaksi, sillä [a]sinä olet

1:49 *y* Ps. 71:19; 126:2, 3 **1:49 *z*** Ps. 111:9; Ilm. 4:8 **1:50 *a*** 1. Moos. 17:7; 2. Moos. 20:6; 34:6, 7; Ps. 103:17
1:51 *b* Ps. 98:1; 118:15; Jes. 40:10 **1:51 *c*** Ps. 33:10; (1. Piet. 5:5) **1:52 *d*** 1. Sam. 2:7, 8 **1:53 *e*** (Matt. 5:6)
1:54 *f* Jes. 41:8 **1:54 *g*** Ps. 98:3; (Jer. 31:3) **1:55 *h*** 1. Moos. 17:19; Ps. 132:11; (Gal. 3:16) **1:55 *i*** (Room. 11:28)
1:55 *j* 1. Moos. 17:7 **1:58 *k*** (Room. 12:15) **1:59 *l*** 1. Moos. 17:12; 3. Moos. 12:3; Luuk. 2:21; Fil. 3:5
1:60 *m* Luuk. 1:13, 63 **1:66 *n*** Luuk. 2:19 **1:66 *o*** 1. Moos. 39:2; Apt. 11:21 **1:67 *p*** Jooel 2:28
1:68 *q* 1. Kun. 1:48; Ps. 106:48 **1:68 *r*** 2. Moos. 3:16 **1:69 *s*** 2. Sam. 22:3; Ps. 132:17; Hes. 29:21
1:70 *t* Jer. 23:5; Room. 1:2 **1:70 *u*** Apt. 3:21 **1:72 *v*** 3. Moos. 26:42 **1:73 *w*** 1. Moos. 12:3; 22:16–18; (Hepr. 6:13)
1:74 *x* (Room. 6:18; Hepr. 9:14) **1:75 *y*** Jer. 32:39; (Ef. 4:24; 2. Tess. 2:13)
1:76 *z* Matt. 3:3; 11:9; Mark. 3:2, 3; Luuk. 3:4; Joh. 1:23 **1:76 *a*** Jes. 40:3; Mal. 3:1; Matt. 11:10

1:56 noin kolme kuukautta. Maria saapui, kun Elisabetin raskaus oli noin kuudennella kuukaudella (j. 26). Näin ollen hän on saattanut viipyä Johannes Kastajan syntymään saakka. **kotiinsa.** Maria oli yhä kihloissa Joosefin kanssa eikä asunut vielä hänen kanssaan (vrt. Matt. 1:24).

1:59 kahdeksantena päivänä. Jumalan käskyn mukaisesti (1. Moos. 17:12; 3. Moos. 12:1–3; vrt. Fil. 3:5) oli muodostunut tavaksi antaa lapselle nimi ympärileikkauksen yhteydessä. Tämä rituaali toi yhteen sukulaiset ja ystävät, jotka tässä tapauksessa painostivat vanhempia nimeämään lapsi "isänsä mukaan" kaiketi kunnianosoituksena Sakariasta kohtaan.

1:60 Ei suinkaan. Sakarias oli ilmoittanut Elisabetille kirjallisesti (j. 63) kaiken, minkä Gabriel oli sanonut hänelle.

1:62 viittomalla lapsen isältä. Ympärileikkausseremonian suorittanut pappi näyttää olettaneen, että koska Sakarias ei pystynyt puhumaan, hänen täytyi myös olla kuuro.

1:65 pelko. *Ks. selitys j. 12.* **koko Juudean vuorimaassa.** Ts. Jerusalem ja sitä ympäröivä alue. Johannes Kastajan maine alkoi levitä jo hänen syntymästään lähtien (j. 66).

1:67 täytettiin Pyhällä Hengellä. *Ks. selitys j. 41.* Luukkaan kuvaamissa Jeesuksen syntymään liittyvissä tapauksissa Pyhällä Hengellä täyttyminen johti Hengen ohjaamaan palvontaan. Vrt. Ef. 5:18–20.

1:68–79 Nämä jakeet tunnetaan Sakariaan kiitosvirtenä [anglosaksisissa maissa nimellä Benedictus latinankielisen alkusanansa mukaan]; *ks. selitykset j. 46–55; 2:29–32*). Kuten Marian kiitosvirressä eli nk. Magnificatissa, tässäkin on runsaasti lainauksia ja viittauksia VT:iin. Kun Sakarias mykistyi temppelissä (j. 20) juuri kun hänen tehtävänään oli lausua siunaus kansalle (*ks. selitys j. 21*). Oli siis varsin sopivaa, että hänen saadessaan puhekykynsä takaisin hän Pyhän Hengen vaikutuksesta lausui ensitöikseen tämän kiitosvirren.

1:69 pelastuksen sarven. Yleinen ilmaisu VT:ssa (2. Sam. 22:3; Ps. 18:2; vrt. 1. Sam. 2:1). Sarvi kuvaa voimaa (5. Moos. 33:17). Selvästikään näiden sanojen tarkoituksena ei ollut ylistää Johannes Kastajaa. Koska sekä Sakarias että Elisabet olivat leeviläisiä (*ks. selitys j. 5*), Daavidin huoneesta kohotettu pelastuksen sarvi ei voinut olla Johannes, vaan kyse oli jostakusta häntä suuremmasta (Joh. 1:26, 27). Jakeet 76–79 koskevat Johanneksen tehtävää.

1:72 pyhän liittonsa. Ts. Aabrahamin liitto (j. 73), johon liittyi lupaus pelastuksesta. *Ks. selitys 1. Moos. 12:1–3.*

1:76 Korkeimman profeetaksi. *Ks. selitys j. 32.*

käyvä Herran edellä valmistaaksesi hänen teitään,
77 antaaksesi hänen kansalleen [b]pelastuksen
tuntemisen heidän syntiensä anteeksisaamisessa,
78 meidän Jumalamme sydämellisen laupeuden
tähden, jonka kautta meidän puoleemme katsoo
[10]aamun koitto [11]korkeudesta, 79 [c]loistaen meille,
jotka istumme pimeydessä ja kuoleman varjossa,
ja [d]ohjaten meidän jalkamme rauhan tielle." 80 Ja
[e]lapsi kasvoi ja vahvistui hengessä. Ja hän [f]oli erä-
maassa siihen päivään asti, jona hän oli astuva Is-
raelin eteen.

JEESUKSEN SYNTYMÄ
(vrt. Matt. 1:18–25)

2 Ja tapahtui niinä päivinä, että keisari Augus-
tukselta kävi käsky, että kaikki maailma oli
verolle pantava. 2 [a]Tämä verollepano oli ensim-
mäinen ja tapahtui Kyreniuksen ollessa Syyrian
maaherrana. 3 Ja kaikki menivät verolle panta-
viksi, kukin omaan kaupunkiinsa. 4 Niin Joose-
kin lähti Galileasta, Nasaretin kaupungista, ylös
Juudeaan, [b]Daavidin kaupunkiin, jonka nimi on
Beetlehem, hän [c]kun oli Daavidin huonetta ja

1:77 *b* (Jer. 31:34; Mark. 1:4); Luuk. 3:3 **1:78 *10*** Ilmaisulla tarkoitetaan *Messiasta*
1:78 *11* NU:ssa (ja KR1938:ssa) verbin aikamuoto on futuuri; NKJV kuuluu *aamunkoitto korkeudesta on vieraillut luonamme*
1:79 *c* Jes. 9:2; Matt. 4:16; (Apt. 26:18; 2. Kor. 4:6; Ef. 5:14) **1:79 *d*** (Joh. 10:4; 14:27; 16:33) **1:80 *e*** Luuk. 2:40
1:80 *f* Matt. 3:1 **2:2 *a*** Dan. 9:25; Apt. 5:37 **2:4 *b*** 1. Sam. 16:1; Miika 5:2 **2:4 *c*** Matt. 1:16

1:77 heidän syntiensä anteeksisaamisessa. Syntien anteeksisaaminen on pelastuksen ydin. Jumala pelastaa syntiset joutumasta iankaikkisesti eroon hänestä helvetissä. Tämä pelastus on mahdollinen ainoastaan sovittamalla ja anteeksiantamalla heidän syntinsä. *Ks. selitykset Room. 4:6–8; 2. Kor. 5:19; Ef. 1:7; Hepr. 9:22.*

1:78 aamun koitto. Messiaaninen viittaus (vrt. Jes. 9:2; 60:1–3; Mal. 4:2; 2. Piet. 1:19; Ilm. 22:16).

1:80 oli erämaassa. Jerusalemin eteläpuolisilla erämaa-alueilla asusti useita asketismia harjoittavia ryhmiä. Yksi niistä oli kuuluisa Qumranin yhteisö, jolta on löydetty lukuisia Kuolleenmeren kääröjä. On mahdollista, että Johanneksen vanhemmat, jotka jo olivat vanhoja hänen syntyessään, olisivat uskoneet hänet jonkun sellaisen hoiviin, jolla oli siteitä tällaiseen yhteisöön. Samalla tavoin Hanna omisti Samuelin Herralle luovuttamalla hänet Eelin huostaan (1. Sam. 1:22–28). Kirjoituksista ei kuitenkaan käy ilmi mitään todellista tietoa, mikä osoittaisi Johanneksen kuuluneen mihinkään tällaiseen ryhmään. Päinvastoin, hänet kuvataan yksinäisenä sutena, Elian hengenheimolaisena. *Ks. selitys j. 17.*

2:1 keisari Augustukselta. Gaius Octavius oli Julius Ceasarin veljen pojanpoika, jonka Julius Caesar oli adoptoinut pojakseen ja pääperijäkseen. Ennen ja jälkeen Juliuksen kuolemaa vuonna 44 eKr. Rooman hallitusta repivät jatkuvat valtakiistat. Octavius nousi kiistattomaan valta-asemaan vuonna 31 eKr. voittamalla viimeisen jäljellä olleen kilpailijansa, Antoniuksen, Actiumin taistelussa. Vuonna 29 eKr. Rooman senaatti julisti Octaviuksen Rooman ensimmäiseksi keisariksi. Kaksi vuotta myöhemmin he kunnioittivat häntä myöntämällä hänelle arvonimen "Augustus" ("korkeasti ylistetty", nimi ilmaisee syvää uskonnollista kunnioitusta). Rooman kansantasavaltaan perustuva hallinto lakkautettiin, ja Augustukselle annettiin rajaton sotilaallinen valta. Hän hallitsi kuolemaansa asti 76-vuotiaana (14 jKr.). Hänen hallintonsa alla Rooman keisarikunta dominoi Välimeren alueita luoden suuren vaurauden ja suhteellisen rauhan aikakauden (Pax Romana). Hän määräsi "kaiken maailman" (ts. Rooman keisarikunnan) "verolle pantavaksi"; kyseessä oli paremminkin väestölaskenta kuin verollepano. Tämä ei jäisi ainoaksi väestölaskennaksi, vaan määräyksen myötä luotiin säännöllinen rekisteröitymiskäytäntö, joka toistui joka 14. vuosi. Palestiina oli aiemmin vapautettu Rooman väestönlaskennasta, koska juutalaisten ei tarvinnut palvella Rooman armeijassa ja väestönlaskennan ensisijainen tarkoitus oli rekisteröidä nuoret miehet sotilaspalvelusta varten (samoin kuin laskea kaikkien Rooman kansalaisten lukumäärä). Tämän uuden, koko keisarikunnan kattavan väestönlaskennan tarkoituksena oli luetteloida jokainen kansakunta perheittäin ja sukukunnittain (siksi Joosefin, Juudan sukukuntaan kuuluvan, piti palata esi-isiensä sijoille rekisteröityäkseen, *ks. selitys j. 3*). Omaisuuden ja tulojen määrää ei luetteloitu tässä rekisteröinnissä. Mutta pian tässä väestönlaskennassa kerättyjä nimiä ja tietoja alettiin käyttää kunnallisverojen keräyksessä (*ks. selitys Matt. 22:17*), ja juutalaiset alkoivat inhota väestönlaskentaa Rooman sorron vastenmielisenä symbolina. *Ks. selitys j. 2.*

2:2 Kyreniuksen ollessa Syyrian maaherrana. Tämän väestönlaskennan tarkka ajoitus on vaikeaa. Publius Sulpicius Kyreniuksen tiedetään hallinneen Syyriaa vuosina 6–9 jKr. Palestiinassa tiedetään tapahtuneen hyvin tunnettu väestönlaskenta vuonna 6 jKr. Josefus kertoo sen sytyttäneen väkivaltaisen juutalaisen kapinan (Luukas mainitsee sen siteeratessaan Gamalielia, Apt. 5:37). Kyrenius oli vastuussa väestönlaskennan järjestämisestä, ja hänellä oli merkittävä rooli sitä seuranneen kapinan kukistamisessa. Se ei kuitenkaan voi olla Luukkaan tarkoittama väestönlaskenta, koska se tapahtui kymmenisen vuotta Herodeksen kuoleman jälkeen (*ks. selitys Matt. 2:1*) ja siten liian myöhään sopiakseen Luukkaan aikajärjestykseen (vrt. 1:5). Koska tiedämme Luukkaan olleen huolellinen historioitsija, olisi väärin syyttää häntä näin ilmiselvästä ajoitusvirheestä. Arkeologia onkin osoittanut Luukkaan kertoman oikeaksi. Lähellä Roomaa, Tivolissa, löytyi vuonna 1764 kivenpalanen, jossa on luettavissa roomalaista virkamiestä kunnioittava kirjoitus, jonka mukaan kyseinen virkamies oli toiminut kahdesti Syyrian ja Foinikian maaherrana keisari Augustuksen aikana. Virkamiehen nimeä palasessa ei mainita, mutta hänen saavutuksensa ovat mainitut yksityiskohtaisesti, ja kaiken tiedetyn perusteella tuntomerkit eivät sovi kehenkään muuhun kuin Kyreniukseen. Näin ollen hänen on täytynyt toimia Syyrian maaherrana kahdesti. Hän on saattanut toimia armeijan komentajana Varuksen ollessa historiankirjoituksen mukaan alueen siviilihallitsijana. Mitä tulee väestönlaskennan ajoittamiseen, Egyptistä löydetyissä muinaisissa asiakirjoissa on mainintoja vuonna 8 eKr. määrätystä väestölaskennasta, mutta tähänkin ajoitukseen liittyy ongelmia. Yleisesti tutkijat ovat sitä mieltä, että 6 eKr. voisi olla aikaisin mahdollinen Kristuksen syntymäaika. Ilmeisesti keisari Augustus määräsi väestönlaskennan 8 eKr., mutta se toteutettiin Palestiinassa vasta 2–4 vuotta myöhemmin johtuen kenties Rooman ja Herodeksen välisistä poliittisista vaikeuksista. Näin ollen Kristuksen syntymävuotta ei voida tietää tarkalleen, mutta todennäköisesti se ei ollut ennen 6 eKr. eikä ehdottomasti myöhemmin kuin 4 eKr. Luukkaan alkuperäiset lukijat tunsivat silloisen aikakauden poliittisen historian ja epäilemättä pystyivät laskemaan tarkan ajankohdan Luukkaan antamien tietojen perusteella.

2:3 omaan kaupunkiinsa. Ts. sukukuntansa synnyinkotiin.

2:4 Nasaretin... Beetlehem. Sekä Joosef että Maria olivat Daavidin jälkeläisiä ja menivät siksi sukukuntansa kotiin Juudeaan rekisteröitymään. Kyseessä oli vaikea yli 110 km pituinen matka vuoristoisessa maastossa; se oli erityisen rankka Marialle, jonka raskaus oli viimeisillään. Hän ja Joosef saattoivat olla tietoisia, että lapsen syntymä Beetlehemissä toteuttaisi jakeen Miika 5:2 profetian.

SELITYSRAAMATTU.FI
Koko Luukkaan evankeliumi on saatavissa ilmaiseksi osoitteessa www.SelitysRaamattu.fi

sukua, 5 verolle pantavaksi Marian, [d]kihlattun-
sa[1], kanssa, joka oli raskaana. 6 Niin tapahtui hei-
dän siellä ollessaan, että Marian synnyttämisen
aika tuli. 7 Ja [e]hän synnytti pojan, esikoisensa, ja
kapaloi hänet ja pani hänet [2]seimeen, koska heil-
le ei ollut sijaa majatalossa.

PAIMENET JA ENKELIT

8 Ja sillä seudulla oli paimenia kedolla vartioimas-
sa yöllä laumaansa. 9 [3]Niin heidän edessään seisoi
Herran enkeli, ja Herran kirkkaus loisti heidän
ympärillään, [f]ja he peljästyivät suuresti. 10 Mutta
enkeli sanoi heille: [g]"Älkää peljätkö; sillä katso,
minä ilmoitan teille suuren ilon, [h]joka on tuleva
kaikelle kansalle: 11 [i]teille on tänä päivänä synty-
nyt [j]Vapahtaja, [k]joka on Kristus, Herra, Daavidin
kaupungissa. 12 Ja tämä on teille merkkinä: te löy-
dätte lapsen kapaloituna ja [4]seimessä makaamas-
sa." 13 [l]Ja yhtäkkiä oli enkelin kanssa suuri joukko
taivaallista sotaväkeä, ja he ylistivät Jumalaa ja
sanoivat: 14 "[m]Kunnia Jumalalle korkeuksissa, ja
maassa [n]rauha[5] ihmisten kesken, joita kohtaan
hänellä on [o]hyvä tahto!" 15 Ja kun enkelit olivat
menneet paimenten luota taivaaseen, niin nämä
puhuivat toisillensa: "Menkäämme nyt Beetlehe-
miin katsomaan sitä, mikä on tapahtunut ja minkä
Herra meille ilmoitti". 16 Ja he menivät kiiruhtaen
ja löysivät Marian ja Joosefin ja lapsen, joka makasi
seimessä. 17 Ja kun he tämän olivat nähneet, [6]il-
moittivat he sen sanan, joka oli puhuttu heille tästä
lapsesta. 18 Ja kaikki, jotka sen kuulivat, ihmettelei-
vät sitä, mitä paimenet heille puhuivat. 19 [p]Mutta
Maria kätki kaikki nämä sanat ja tutkisteli niitä
sydämessänsä. 20 Ja paimenet palasivat kiittäen ja
[q]ylistäen Jumalaa kaikesta, minkä olivat kuulleet
ja nähneet, sen mukaan kuin heille oli puhuttu.

JEESUKSEN YMPÄRILEIKKAUS

21 [r]Kun sitten kahdeksan päivää oli kulunut ja
[7]lapsi oli ympärileikattava, annettiin hänelle
nimi [s]Jeesus, jonka enkeli oli hänelle antanut,
[t]ennenkuin hän sikisi äitinsä kohdussa.

2:5 *d* (Matt. 1:18) **2:5 *1*** NU jättää pois sanan *vaimo*; NKJV kuuluu *kihlatun vaimonsa* **2:7 *e*** Matt. 1:25; Luuk. 1:31
2:7 *2* *syöttökaukaloon* **2:9 *f*** Luuk. 1:12 **2:9 *3*** NKJV *Ja katso, heidän edessään* **2:10 *g*** Luuk. 1:13, 30
2:10 *h* 1. Moos. 12:3; Jes. 49:6; (Matt. 28:19; Mark. 1:15; Kol. 1:23) **2:11 *i*** Jes. 9:6 **2:11 *j*** Matt. 1:21; Joh. 4:42; (Apt. 5:31)
2:11 *k* Matt. 1:16; 16:16, 20; Joh. 11:27; Apt. 2:36; Fil. 2:11 **2:12 *4*** *syöttökaukalossa*
2:13 *l* 1. Moos. 28:12; Ps. 103:20; 148:2; Dan. 7:10; (Hepr. 1:14); Ilm. 5:11 **2:14 *m*** Matt. 21:9; Luuk. 19:38; Ef. 1:6
2:14 *n* Jes. 57:19; (Room. 5:1); Ef. 2:17; (Kol. 1:20) **2:14 *o*** (Joh. 3:16; Ef. 2:4, 7; 2. Tess. 2:16; 1. Joh. 4:9)
2:14 *5* NKJV *ja rauha maassa, hyvä tahto ihmisiä kohtaan*
2:17 *6* NKJV *ilmoittivat he laajalti sen sanan*; NU jättää pois sanan laajalti **2:19 *p*** 1. Moos. 37:11; Luuk. 1:66
2:20 *q* Luuk. 19:37 **2:21 *r*** 1. Moos. 17:12; 3. Moos. 12:3 **2:21 *s*** (Matt. 1:21) **2:21 *t*** Luuk. 1:31 **2:21 *7*** NU *hän*

2:5 kihlattunsa. *Ks. selitys Matt. 1:18.* Jae Matt. 1:24 antaa ymmärtää, että enkelin kerrottua Joosefille Marian raskaudesta hän "otti vaimonsa tykönsä" eli otti hänet kotiinsa. Mutta he eivät yhtyneet ennen Jeesuksen syntymää (Matt. 1:25). Teknisesti he siis olivat edelleen kihloissa.

2:7 esikoisensa. Maria sai muita lapsia tämän jälkeen. *Ks. selitys Matt. 12:46.* **kapaloi.** Vastasyntynyt kääritiin tiukasti kangassuikaleihin. Sen tarkoitus oli estää häntä vahingoittamasta silmiään ja herkkää ihoaan kasvoissaan omilla, usein terävillä kynsillään. Samoin kapaloinnin uskottiin vahvistavan raajoja. Sitä harjoitetaan vieläkin joissakin itäisissä yhteiskunnissa. Kapaloiden puuttuminen oli merkki köyhyydestä tai vanhempien välinpitämättömyydestä (Hes. 6:4). **seimeen.** Eläinten ruokkimiseen tarkoitettu kaukalo. Tämän perusteella Kristuksen kuvitellaan syntyneen tallissa, mutta sille ei löydy minkäänlaisia todisteita kirjoituksista. Muinaisen perimätiedon mukaan hän syntyi luolassa, jota mahdollisesti käytettiin eläinten suojana. Syntymäpaikan kuvausta ei kuitenkaan ole annettu. **heille ei ollut sijaa majatalossa.** Kenties syynä oli monien samanaikainen paluu tähän muinaiseen kaupunkiin väestönlaskentaa varten.

2:8 paimenia. Beetlehem oli lähellä Jerusalemia, ja monet temppelin uhritoimituksissa käytetyistä lampaista tulivat tältä alueelta. Ympäröivät mäet olivat mitä parhainta laidunaluetta, ja paimenet työskentelivät alueella yötä päivää vuoden ympäri. Ei siis ole mahdollista päätellä, mikä vuodenaika oli kyseessä, sillä paimenet asuivat kedolla.

2:10 Älkää peljätkö. *Ks. selitys 1:12*; vrt. 1:65.

2:11 Daavidin kaupungissa. Ts. Beetlehem, kaupunki missä Daavid syntyi; kyseessä ei itse asiassa ole Daavidin kaupunki, joka sijaitsee Siionin vuoren etelärinteellä ja joka on osa Jerusalemia (vrt. 2. Sam. 5:7–9). **Vapahtaja.** Tämä on yksi niistä kahdesta kohdasta evankeliumeissa, missä Kristusta kutsutaan "Vapahtajaksi"; toinen kohta on Joh. 4:42, missä Sykarin asukkaat tunnustivat hänen olevan "maailman Vapahtajan". **Kristus.** "Kristus" on kreikankielinen vastine "Messiaalle" (*ks. selitys Matt. 1:1*). **Herra.** Kreikankielinen sana voi merkitä "mestari", mutta tällä sanalla käännettiin myös nimi, jota Jumala käytti itsestään solmiessaan liittonsa. Tässä (ja useimmissa UT:ssa esiintyvistä tapauksista) sitä käytetään jälkimmäisessä merkityksessä eli tarkoittamaan Jumalaa.

2:13 sotaväkeä. Sanaa käytettiin armeijan leiristä. Myös Kristus käytti sotilaallista sanastoa puhuessaan enkeleistä jakeessa Matt. 26:53 (*ks. sen selitys*). Jae Ilm. 5:11 antaa ymmärtää, että enkelien lukumäärä saattaa olla suurempi kuin mitä ihmismieli voi ymmärtää. On huomionarvoista, että taivaallinen sotaväki toi rauhan ja hyväntahdon viestin (j. 14).

2:14 korkeuksissa. Ts. taivaassa. **rauha.** Tätä ei pidä ymmärtää yleisenä rauhan julistuksena koko ihmiskunnalle. Sen sijaan rauha Jumalan kanssa on seuraus vanhurskauttamisesta (*ks. selitys Room. 5:1*). **hyvä tahto.** Katso alaviite. Kr. sanaa "hyvä tahto" on käytetty myös jakeessa 10:21. Saman sanan verbimuoto esiintyy jakeissa 3:22; 12:32. Kaikissa niissä se tarkoittaa Jumalan kaikkivaltiasta hyväntahtoisuutta. Näin ollen ilmaisu voidaan kääntää "rauha ihmisiä kohtaan, joille Jumala osoittaa hyväntahtoisuutta". Jumalan rauha ei ole palkinto niille, joilla on hyvä tahto; se on armollinen lahja niille, jotka ovat hänen hyvän tahtonsa kohteita.

2:18 kaikki, jotka sen kuulivat, ihmettelivät. Kristuksen arvoituksellisten sanojen ja tekojen herättämä ihmetys on yksi Luukkaan evankeliumin läpi kulkevista punaisista langoista. Vrt. j. 19, 33, 47, 48; 1:21, 63; 4:22, 36; 5:9; 8:25; 9:43–45; 11:14; 20:26; 24:12, 41. *Ks. selitys j. 20.*

2:20 ylistäen Jumalaa. Luukas mainitsee usein tämänkaltaiset reaktiot. Vrt. j. 28; 1:64; 5:25, 26; 7:16; 13:13; 17:15–18; 18:43; 19:37–40; 23:47; 24:52, 53.

2:21 kahdeksan päivää. *Ks. selitys 1:59.*